

Briuselis, 2020 07 01
COM(2020) 276 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Jaunimo užimtumo rėmimas. Tiltas jaunai kartai į darbo rinką

„Nė viena valstybė narė neturėtų būti priversta rinktis, ar reaguoti į krizę, ar investuoti į savo žmones. „Next Generation EU“ padidins <...> jaunimo užimtumui remti skirtą paramą. Taip užtikrinsime, kad žmonėms būtų suteikta prisitaikyti prie sparčiai kintančio pasaulio reikalingų įgūdžių, švietimas ir mokymas.“¹

Pirmininkė Ursula von der Leyen

1. IŽANGA. INVESTAVIMAS Į NAUJĄ KARTĄ

Vadovaudamasi Europos socialinių teisių ramsčiu Komisija dar savo kadencijos pradžioje parengė socialinės Europos programą² pirmiausia orientuodamasi į žmones. Nuo to laiko Komisija teikia pirmenybę darbui, kuriuo siekiama padėti jaunimui, ir tesi savo pažadą. Ji stiprina švietimą ir mokymą, skatina jaunimo užimtumą, užtikrina teisingas darbo sąlygas ir suteikia daugiau galimybių visiems naudotis socialinės apsaugos paslaugomis, nes jaunimas yra nauja karta ir nusipelno visų galimybių puoselėti savo potencialą, kad galėtų kurti mūsų žemyno ateitį.

Dėl COVID-19 pandemijos išryškėjo poreikis likti šiame kelyje ir eiti juo sparčiau. Nors pandemija – tai pirmiausia sveikatos krizė, dėl jos poveikio ES patiria didelį nuosmukį³. Didėjantis prašymų skirti bedarbio pašalpas skaičius pranašauja naujus iššūkius. Nedarbas didės visose amžiaus grupėse, bet jaunimas jau patyrė neproporcingą poveikį⁴. Nuo krizės pradžios nustojo dirbti daugiau kaip šeštadalis jaunuolių⁵. Daugelis dirbo labai nukentėjusiuose sektoriuose, kaip antai apgyvendinimo, maisto, meno, pramogų, didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriuose⁶. Kiti šiuo metu bando patekti į darbo rinką, kurioje tokiuose sektoriuose naujų darbuotojų nebeieškoma.

Dabar yra pats laikas ir valstybėms narėms, ir Europos institucijoms sutelkti dėmesį į naują kartą. Iš pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės žinome, kad turėtume reaguoti nedelsdami. Ankstyvi problemų signalai, kurie šiandien ignoruojami, gali virsti nepataisoma žala vos per kelerius metus. Naudodamasi Komisijos atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvomis užtikrinamu lankstumu daugelis valstybių narių sparčiai ėmėsi laikinų priemonių krizei įveikti. Su Europos socialinio fondo (ESF) pagalba jos išlaiko darbo vietas ir kompensuoja švietimo ir mokymo sutrikimus per pandemiją. Be to, naująją Laikinos

¹ Pirmininkės U. von der Leyen kalba Europos Parlamente 2020 m. gegužės 27 d.

² Komunikatas „Tvirta socialinė Europa teisingai pertvarkai užtikrinti“, COM(2020) 14 final.

³ Europos Komisija (2020), 2020 m. pavasario Europos ekonominė prognozė.

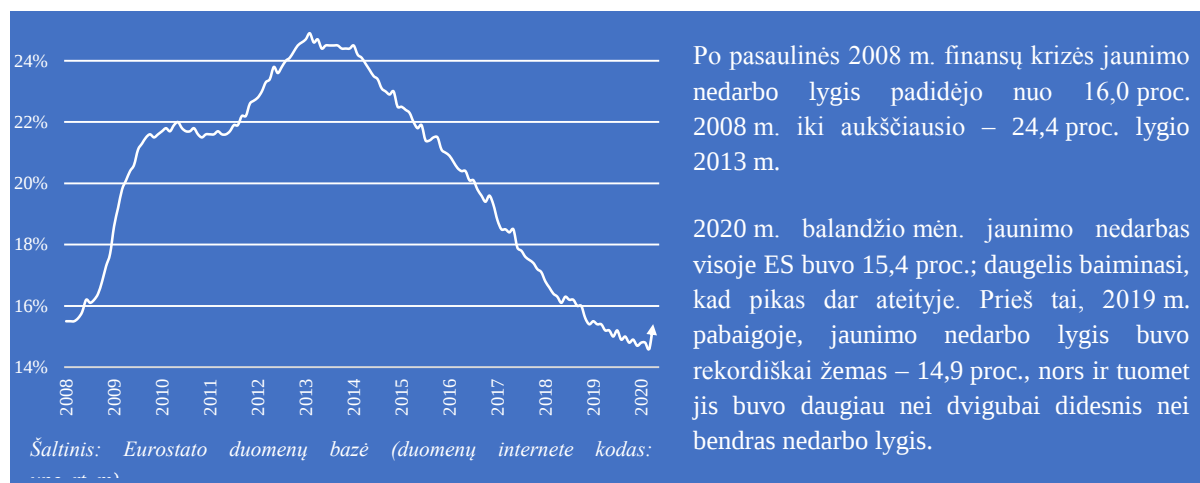
⁴ TDO (2020), „Preventing exclusion from the labour market: Tackling the COVID-19 youth employment crisis“ („Atskirties darbo rinkoje prevencija. Su COVID-19 susijusios jaunimo užimtumo krizės įveikimas“).

⁵ TDO (2020), „ILO Monitor: COVID-19 and the world of work“ („TDO stebėseną. COVID-19 ir darbo rinka“) (ketvirtasis leidimas).

⁶ McKinsey & Company (2020), „Safeguarding Europe’s livelihoods: mitigating the employment impact of COVID-19“ („Pragyvenimo šaltinių išsaugojimas Europoje. COVID-19 poveikio užimtumui mažinimas“).

paramos priemone nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE)⁷ bus suteikta galimybė skirti iki 100 mlrd. EUR paskolų, kuriomis bus remiamos valstybių narių sutrumpinto darbo laiko sistemos ir panašios savarankiškai dirbantiems asmenims skirtos priemonės. Remiantis Komisijos pasiūlymu dėl priemonės „Next Generation EU“⁸ kitas logiškas etapas – padėti jaunimui užtikrinti Europos atsigavimą.

Dedant bendras pastangas turėtų padaugėti galimybių visiems jaunuoliams. Daugelyje valstybių narių tai antrasis ekonomikos nuosmukis jų gyvenime. Jaunuoliams, kurie sulaukė 18 metų per ankstesnės jaunimo užimtumo krizės piką, dabar yra vos 25 metai. Tikėtina, kad didesnių problemų kils diskriminuojamoms ar pažeidžiamoms grupėms, nes dėl ekonomikos nuosmukio nelygybė paprastai padidėja. Pažeidžiamų grupių jaunimui, kaip antai rasinių ir etninių mažumų jaunimui, neįgaliams jaunuoliams ar jaunuoliams, gyvenantiems kai kuriose kaimo, atokiose ar nepalankioje padėtyje esančiose miesto teritorijose, kyla papildomų kliūčių patekti į darbo rinką⁹. Pavyzdžiui, neįgalių jaunuolių užimtumo lygiai yra gerokai mažesni nei negalios neturinčių jaunų žmonių¹⁰, o jauni migrantai ir pabėgėliai sudaro vis didėjančią mūsų jaunimo dalį ir susiduria su specifinėmis kliūtėmis ir diskriminacija. Didelį poveikį krizė daro ir jaunoms moterims. Siekiant užtikrinti, kad būtų aprėpti visi, bus reikalinga aktyvi tikslinė politika.

Šiame komunikate pristatytomis iniciatyvomis prisidedama prie Komisijos atsigavimo nuo COVID-19 pandemijos strategijos. Jomis užtikrinama, kad ES skaitmeninė ir žaliaji

⁷ OL L 159, 2020 5 20, pasiūlyta Komisijos 2020 m. balandžio 2 d.

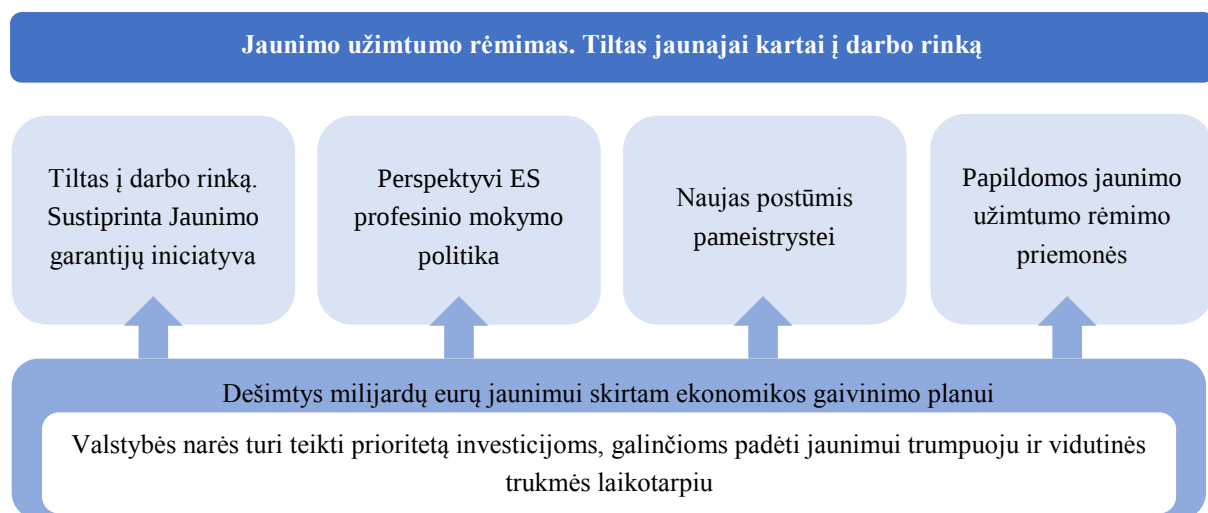
⁸ COM(2020) 441 *final*/2.

⁹ Tam reikalingas vienodas požiūris į visus žmones, neatsižvelgiant į jų lytį, rasę ar etninę kilmę, religiją ar įsitikinimus, negalią, amžių ar seksualinę orientaciją, ir iš migrantų šeimų kilusius asmenis. Be to, tai sietina su šiuo metu vykstančiu demografinių pokyčių apmąstymu siekiant spręsti protų nutekėjimo ir spartėjančio gyventojų skaičiaus mažėjimo problemas regionuose, kuriuose šis reiškinys yra ypač paplitęs (COM(2020) 241 *final*).

¹⁰ Remiantis ANED informacija, grindžiama 2016 m. SPGS duomenimis, 20–29 metų neįgalių jaunuolių užimtumo lygis buvo šiek tiek mažesnis nei 45 proc., o užimtumo lygio atotrūkis, palyginti su negalios neturinčiais jaunuoliais, 2008–2016 m. padidėjo.

pertvarka būtų mūsų jaunimo užimtumo politikos pagrindas. Jomis įgyvendinamas Europos socialinių teisių ramstis ir remiama nauja pramonės strategija. Prie jaunimo užimtumo didinimo prisidedama ir kitais Komisijos pasiūlymais, kaip antai tą pačią dieną priimtu pasiūlymu dėl Europos įgūdžių darbotvarkės, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo¹¹.

Šiame komunikate paaiškinama, kaip pasiūlymais dėl Tarybos rekomendacijų „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“ (2 skirsnis) ir „Profesinis mokymas siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo“ (3 skirsnis) kartu su nauju postūmiu pameistrystei (4 skirsnis) prisidedama prie jaunimo užimtumo užtikrinimo. Šiame komunikate taip pat išvardijamos papildomos priemonės šiam tikslui pasiekti (5 skirsnis). **Komisijos pasiūlymas dėl priemonės „Next Generation EU“ ir būsimo ES biudžeto leis skirti nemenką ES finansavimą jaunimo užimtumui (6 skirsnis). Dabar reikia sudėlioti investavimo prioritetus valstybėse narėse, nes jaunimo užimtumas yra pirmiausia jų atsakomybė.**

2. TILTAS Į DARBO RINKĄ. SUSTIPRINTA JAUNIMO GARANTIJŲ INICIATYVA

Pastaraisiais metais Komisija rėmė valstybes nares, siūlančias jaunimui patekti į darbo rinką padedančių priemonių. Per ankstesnės jaunimo užimtumo krizės piką pradėta įgyvendinti 2013 m. Jaunimo garantijų iniciatyva lėmė svarbių pokyčių daugelyje valstybių narių. Ja jaunimui suteikta galimybių, paskatintos struktūrinės reformos ir inovacijos ir

¹¹ COM(2020) 274 final. Šis komunikatas yra papildomas Komisijos rengiamais pasiūlymais dėl Skaitmeninio švietimo veiksmų plano ir Europos švietimo erdvės; šios iniciatyvos bus holistinis atsakas į naujai kartai kylančius iššūkius.

patobulintos valstybinės užimtumo paslaugos. Nuo įgyvendinimo pradžios ji padėjo daugiau nei 24 mln. jaunuolių visoje ES patekti į darbo rinką¹².

Šio svarbaus darbo rezultatais yra grindžiamas pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“. Kadangi dėl kintančio darbo pobūdžio ir įgūdžių paklausos perėjimas iš mokyklos į darbo rinką ir patikima integracija į darbo rinką užtrunka ilgiau, tikslinė grupė yra išplečiama ir aprėpia ne tik visus bedarbius ar neaktyvius jaunuolius iki 25 metų, bet ir visus žmones iki 30 metų. Remiamos darbo vietų kūrimo priemonės ir įvairios aktyvumo skatinimo priemonės, kaip antai konsultavimas, patarimai karjeros klausimais ir palaikymas. Šiuo pasiūlymu sustiprinama jaunimo nedarbo ir neaktyvumo prevencija pasitelkiant geresnes stebėsenos ir ankstyvojo perspėjimo sistemas, gerinama pasiūlymų kokybė susiejant juos su neseniai sukurtomis kokybės sistemomis.

Pasiūlymu aktyviai sprendžiamos su lyčių, rasių ir etninės kilmės stereotipais susijusios problemos, remiama įvairovė ir įtrauktis, taip pat neįgalių jaunuolių. Laimei, daugelis jaunuolių nedirba ir nesimoko tik trumpą laiką. Neturėdami individualių nepalankių sąlygų, kurios jiems iš esmės trukdytų, jie gali palyginti greitai įveikti sunkumus, susijusius su izoliavimu ar ekonomikos ciklais. Tačiau dėl krizės neturėtume užmiršti tų, kuriuos yra sunkiausia pasiekti, kuriems reikės intensyvios, neretai individualios paramos. Iš tikrųjų kai kuriems jaunuoliams kyla pavojus nedirbti ar nesimokyti ilgesnį laiką, ypač tiems, kurie priklauso pažeidžiamesnėms mūsų visuomenės grupėms, kurios integruodamosi į darbo rinką patiria didelių kliūčių net geriausiais laikais. Šis pasiūlymas yra skirtas visiems, siekiant užtikrinti, kad niekas nebūtų bedarbis ar nesimokantis ilgiau nei keturis mėnesius, siūlant labiau individualizuotas tikslines priemones. Jame taip pat pabrėžiama, kaip svarbu megzti partnerystės ryšius, pavyzdžiui, su darbdaviais, kad jie patartų dėl kintančio darbo pobūdžio, ar su pagalbinėmis socialinėmis tarnybomis, kad jos padėtų palankių sąlygų neturintiems jaunuoliams grįžti į vėžes įvairiomis kitomis priemonėmis.

Šis pasiūlymas taip pat padeda paspartinti tokią reikalingą skaitmeninę ir žaliąją pertvarką skiriant dėmesio ir su ja susijusioms galimybėms, ir nežinomiems aspektams. Tai daroma įvertinant ir tobulinant įgūdžius ir gebėjimus, kurių reikia norint susirasti darbą nuolat kintančioje darbo rinkoje. Nė vienas jaunuolis neturėtų patekti į darbo rinką neturėdamas bent pagrindinių skaitmeninių įgūdžių; pasiūlyme yra numatomi trumpi praktiniai parengiamojo mokymo kursai, susiję su konkrečiais jaunuolio įgūdžių poreikiais. Intensyvūs kursai, nemokami kursai internetu ar naujokams skirti kursai gali padėti jauniems žmonėms patobulinti visų pirma skaitmeninius įgūdžius ir įgūdžius, reikalingus įgyvendinant žaliąją pertvarką, taip pat verslumo ir karjeros valdymo įgūdžius. Pasiiekti šiuos tikslus taip

¹² Vietos kontaktiniai centrai, kuriuose galima užsiregistruoti Jaunimo garantijų iniciatyvoje, yra paskelbti interneto svetainėje „Europa“: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1218&langId=lt>.

pat padeda Europos įgūdžių darbotvarkė, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo.

Šiame pasiūlyme pateikiama veiksmų programa. Gerosios patirties pavyzdžių esama visoje Europoje. Jaunimo užimtumas yra vienas iš svarbiausių ES biudžeto prioritetų. Dabar valstybės narės turi dėti daugiau pastangų, atsižvelgti į sukauptą patirtį ir naudotis ES finansavimu (6 skirsnis).

Prioritetiniai veiksmai, kuriems galima pasitelkti ES biudžeto lėšas, yra, be kita ko, trumpos mokymo sesijos, patobulintos planavimo sistemos, ankstyvojo perspėjimo sistemos ir stebėsenos pajėgumai (žr. 6 skirsnį).

Prie šio komunikato pridedamas Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“¹³.

3. PERSPEKTYVI ES PROFESINIO MOKYMO POLITIKA

Būsimas ekonomikos atsigavimas – tai galimybė paspartinti profesinio mokymo reformas siekiant prisidėti prie tvaraus ES konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo. Nors profesinio mokymo sistemoje vis daugiau tenkinami suaugusiųjų įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo poreikiai, ji atlieka itin svarbų vaidmenį remiant ir jaunimo užimtumą, visų pirma pameistrystės priemonėmis, kartais vadinamomis dualiniu mokymu¹⁴. Tačiau COVID-19 pandemija padarė didžiulį poveikį profesiniam mokymui; ko gero, labiausiai nukentėjo mokymasis darbo vietoje ir pameistrystė, nes jie yra susiję su praktiniu mokymu ir turi tiesioginį ryšį su darbo vieta¹⁵. Fiziškai uždarius mokyklas ir mokymo centrus ir mokantis nuotoliniu būdu mokymo sistemoje, kuri mūsų visuomenėje paprastai geriausiai užtikrina lygybę, sunkiai sekėsi spręsti jaunuolių skurdo ir socialinės atskirties problemas.

Perspektyvios profesinio mokymo sistemos reiškia, kad jas reikia derinti su žaliaja ir skaitmenine pertvarka ir užtikrinti, kad jas būtų galima pritaikyti atsižvelgiant į būsimus sunkumus. Tai reiškia, kad investuojama į skaitmeninį pasirengimą ir suteikiama galimybė kiekvienam besimokančiam asmeniui, mokytojui ir instruktoriui naudotis būtinomis priemonėmis ir technologijomis. Tai taip pat reiškia, kad skatinamas gero įgūdžių rinkinio

¹³ COM(2020) 277 final.

¹⁴ Per pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės sukeltą ekonomikos nuosmukio laikotarpį profesinis mokymas buvo labai svarbi sritis, kurioje buvo dedamos pastangos remti jaunimo užimtumą. Įsidarbinamumą pavyko padidinti visų pirma pameistrystės priemonėmis ir bedarbiams skirtomis trumpalaikėmis profesinio mokymo programomis.

¹⁵ CEDEFOP (2020), „How are European countries managing apprenticeships to respond to the COVID19 crisis?“ („Kaip Europos šalyse valdomos pameistrystės programos atsakant į COVID-19 krizę?“). Suvestinė ataskaita, grindžiama CEDEFOP pameistrystės ekspertų bendruomenės pateikta informacija.

sudarymas, kad žmonės galėtų kurti, gaminti ir valdyti produktus ir paslaugas aplinkos atžvilgiu tvarių būdų ir kad darbdaviai gautų jiems reikalingą kvalifikuotą darbo jėgą.

Modernizuota ir lankstesnė profesinio mokymo politika suteiks galimybę sklandžiau pereiti iš švietimo į darbo rinką. Taip pavyks sumažinti niekur nedirbančių ir nesimokančių jaunų žmonių skaičių visoje ES. Nustatomi plataus užmojo tikslai, susiję su profesinio mokymo sistemoje besimokančių asmenų įsidarbinamumu (82 proc.), galimybe mokytis darbo vietoje (60 proc.) ir tarptautiniu judumu (8 proc.). Be to, įgyvendinant sustiprintą Jaunimo garantijų iniciatyvą pagerės tęstinio švietimo ir pameistrystės pasiūlymų kokybė ir taip bus padedama jaunuoliams, kurie jau perėjo iš mokyklos į darbo rinką ir šio proceso pradžioje keičia darbo vietas. Kartu bus skatinama geriau užtikrinti profesinio mokymo programų kokybę ir kvalifikacijų pripažinimą.

Kad profesinis mokymas būtų perspektyvus, svarbu užtikrinti tiek kompetenciją, tiek lygybę. Profesinio mokymo įstaigos turėtų tapti profesinės kompetencijos centrais, kuriuose būtų diegiami naujoviški mokymo sprendimai, suteikiama galimybių naudotis šiuolaikinėmis technologijomis ir sukurama verslo inkubatorių aplinka. Kartu aktyviai kovojama su lyčių nelygybe ir kitų formų diskriminacija skatinant lygias galimybes įvairiomis priemonėmis, kuriomis, pavyzdžiui, užtikrinama lyčių pusiausvyra tradiciškai vyriškose ar moteriškose profesijose. Tai taip pat reiškia, kad pašalinamos kliūtys dalyvauti rasinių ir etninių mažumų atstovams, įskaitant romus, iš migrantų šeimų kilusius asmenis ir neįgaliuosius, kuriems būtina užtikrinti prieinamumą.

Šiandien priimamas Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl profesinio mokymo siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo¹⁶, kuris yra Europos įgūdžių darbotvarkės, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo, dalis.

4. NAUJAS POSTŪMIS PAMEISTRYSŲ

Pameistriai, kuriuos apmokome šiandien, po kelerių metų taps aukštos kvalifikacijos darbuotojais. Dalyvaujant pameistrystės programose įgyjami įgūdžiai, kurių reikia darbdaviams, o pameistris sukaupia patirties, įgyja praktinių gebėjimų ir užmezga ryšius, kad galėtų be sunkumų patekti į darbo rinką ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime. Pameistrystės programos taip pat prisideda prie spartaus darbo rinkos atsigavimo. Jos aprūpina kvalifikuota darbo jėga daugelį sektorių, padidina didelių ir mažų įmonių našumą ir konkurencingumą visoje ES. Pameistrystę reikėtų skatinti ir remti, kaip pabrėžiama Komisijos pasiūlyme dėl perspektyvaus profesinio mokymo.

¹⁶ COM(2020) 275 final.

Kokybiška ir veiksminga pameistrystė atlieka itin svarbų vaidmenį išsaugant ir didinant jaunimo užimtumą, o su COVID-19 susijęs izoliavimas ją paveikė itin smarkiai. Daugelis MVĮ nebegali priimti kandidatų dėl nepakankamų išteklių ir aktyvumo. Imdamosi atsakomųjų priemonių kai kurios valstybės narės jau kreipėsi į darbdavius ragindamos juos labiau stengtis ir toliau siūlyti pameistrystės galimybių. Siekiant padėti užtikrinti, kad pameistrystė ir toliau atliktų svarbų vaidmenį atgaivinant darbo rinką, galima naudoti ES finansavimą (6 skirsnis).

Prioritetiniai veiksmai, kuriems galima pasitelkti ES biudžeto lėšas, yra, be kita ko, tiesioginės subsidijos pameistriams MVĮ ir priemokos už pameistrių priėmimą iš nemokių įmonių į kitas įmones ar įmonių mokymo centrus (žr. 6 skirsnį).

Nuo įsteigimo 2013 m. **Europos pameistrystės aljansas** labai padėjo sukurti daugiau nei 900 000 galimybių jaunimui. **Dabar jis bus atnaujintas siekiant skatinti pameistrystę visoje ES ir taip bus skatinama stabili kokybiškų ir veiksmingų vietų pasiūla jaunimui¹⁷.**

Atnaujintas aljansas ragins priimti naujus įsipareigojimus, susijusius su skaitmenine ir žaliaja pameistryste, sutelkiant dėmesį į ekonomikos sektorius¹⁸, kurie bus svarbiausi kuriant neutralaus poveikio klimatui Europą. Jo veikloje dalyvaus vyriausybės, socialinių partnerių, įmonių, rūmų, regionų, jaunimo organizacijų, profesinio mokymo paslaugų teikėjų ir idėjų kalvių atstovai¹⁹. Konkrečiai kalbant, atnaujintame aljanse bus:

įsipareigojama siūlyti kokybiškas ir veiksmingas pameistrystės galimybes skatinant valstybes nares ir įmones tai daryti ir stiprinant nacionalines pameistrystės koalicijas;

skatinama parama MVĮ siekiant užtikrinti stabilią kokybiškos ir veiksmingos pameistrystės galimybių pasiūlą;

įtraukiamos vietos ir regioninės valdžios institucijos kaip pameistrystės katalizatoriai vietos verslo aplinkoje;

stiprinamas socialinis dialogas aktyviau įtraukiant nacionalines socialinių partnerių organizacijas;

į pameistrystę aktyviai įtraukiami Europos konkrečių sektorių socialinio dialogo

¹⁷ Aljansas pagerina pameistrystės kokybę, pasiūlą ir bendrą įvaizdį visoje Europoje kartu skatindamas pameistrių judumą. Šie tikslai yra remiami nacionaliniais įsipareigojimais ir savanoriškais suinteresuotųjų subjektų įsipareigojimais.

¹⁸ Kaip antai sektorius, prisidedančius prie žiedinės ekonomikos, mėlynosios ekonomikos, tvarios statinių statybos ir renovacijos, žemės ūkio, išmaniojo judumo ir energetikos.

¹⁹ Atnaujintas aljansas bus įtrauktas į Įgūdžių paktą pagal Europos įgūdžių darbotvarkę, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo.

komitetai siekiant susitarti dėl bendrų konkrečių sektorių įsipareigojimų;

remiamas atstovavimas pameistriams valstybėse narėse atnaujinant Europos pameistrių tinklo veiklą.

Be paramos valstybėms narėms naudojant ES lėšas pameistrystės ir su ja susijusių reformų tikslais (taip pat žr. 6 skirsnį), Komisija suteiks naują postūmį Europos pameistrystės aljansui.

5. PAPILDOMOS JAUNIMO UŽIMTUMO RĖMIMO PRIEMONĖS

Visomis šiame komunikate pristatytomis iniciatyvomis **siekiama padėti ES jaunuoliams, nesvarbu, ar jie tik ruošiasi sudėtingam perėjimo iš mokyklos į darbo rinką etapui, ar patiria sunkumų karjeros pradžioje keisdami darbo vietą.** Tokia parama negali būti fragmentiška, nes jaunimui kylančios kliūtys ir pagrindinės nepalankios sąlygos yra labai įvairios. Jai papildyti šiame skirsnyje pristatomos kelios **konkrečios papildomos priemonės, kuriomis padedama užtikrinti jaunimo užimtumą.**

Itin svarbų vaidmenį atlieka valstybinės užimtumo tarnybos. Jos turi daug patirties profesinės veiklos keitimo valdymo, paskyrimo, tęstinio kvalifikacijos kėlimo, įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo srityse. Nepaisant nuolatinių biudžeto apribojimų, neseniai padidėjusio nedarbo lygio ir padažnėjusio sutrumpinto darbo laiko tvarkos taikymo, valstybinės užimtumo tarnybos susitvarkė su iššūkiu ir užtikrino vertingą keitimąsi pirmojo reagavimo priemonėmis ir nesėkmės ir sėkmės istorijomis, susijusiomis su COVID-19 pandemijos padariniais²⁰.

Komisija remia Europos valstybinių užimtumo tarnybų tinklą ir didina tarpusavio mokymosi pajėgumus. Europos masto tinklui bus pavesta apsvaistyti galimybę užtikrinti išsamų tarpusavio mokymąsi ir keitimąsi novatoriška patirtimi siekiant didinti valstybinių užimtumo tarnybų pajėgumus remti jaunimo užimtumą. Tam bus, be kita ko, stiprinamos partnerystės su kitais suinteresuotaisiais subjektais ir aktyvinamas pažeidžiamų jaunuolių informavimas.

Savarankiško darbo rėmimas yra dar viena svarbi priemonė paspartinti darbo rinkos atsigavimą. Tačiau jaunuoliams paprastai trūksta tinklų, kuriuose jie galėtų įgyti, pavyzdžiui, verslo finansavimo ir verslumo įgūdžių. Prasmingai keičiantis geriausios patirties pavyzdžiais

²⁰ Europos Komisija (2020), „European Network of Public Employment Services: PES measures and activities responding to Covid-19“ („Europos valstybinių užimtumo tarnybų tinklas. VUT priemonės ir veiksmai reaguojant į COVID-19“).

bus stiprinami nacionaliniu ir vietos lygmenimis veikiančios tinklai, skirti jaunuoliams, kurie nori tapti verslininkais. Per tokius tinklus pradedantieji verslininkai užmezga ryšius su įmonėmis, pavyzdiniais modeliais, inkubatoriais ir kitomis vietos startuolių rėmimo tarnybomis.

Komisija remia jaunuoliams, kurie nori tapti verslininkais, skirtų tinklų stiprinimą. Skiriamą paramą bus pirmiausia atsižvelgiama į jaunas moteris ir kitas diskriminuojamas ar pažeidžiamas grupes, kartu skatinant savarankiško darbo galimybes skaitmeninėje ir žaliojoje ekonomikoje.

Socialinis verslumas padaro savarankišką darbą patrauklesnį daugeliui jaunų žmonių, kuriuos įkvepia verslo karjeros perspektyvos, susijusios su teigiamu ir prasmingu poveikiu visuomenei. Be to, socialinės ekonomikos organizacijos, kaip antai kooperatyvai ir socialinės įmonės, neretai yra atsparesnės ekonomikos ciklams. Jų dėka ekosistemos, kuriose jos vykdo veiklą, geriau prisitaiko vietos ir regioniniu lygmenimis diegiant socialines inovacijas ir užtikrinant socialinę įtrauktį ir yra naudingos ir tiems, kurie yra labiausiai nutolę nuo darbo rinkos.

2021 m. Komisijos socialinės ekonomikos veiksmų plane dėmesys taip pat bus sutelkiamas į jaunimą, įskaitant socialinėje ekonomikoje atsiveriančias verslumo galimybes, kaip antai pagalbą vietos bendruomenėms, vietos lygmens žaliąjį kursą ir pažeidžiamų grupių aktyvumo didinimą²¹.

Jaunuoliai, kurie dar nėra patekę į darbo rinką arba kurie į ją ką tik įžengė, gali neturėti galimybės naudotis socialine apsauga. Kai kuriose valstybėse narėse jau įgyvendinamos įvairios neatidėliotinos paramos anksčiau neįtrauktoms pažeidžiamoms grupėms priemonės siekiant sumažinti ekonominę ir socialinę COVID-19 pandemijos poveikį. Tačiau darbo rinkoje dabar dar mažiau garantijų nei iki krizės.

Vis daugiau jaunų žmonių dirba nestandartinį darbą, kaip antai darbą platformose. Taip jaunuoliams suteikiama naujų galimybių patekti į darbo rinką, be kita ko, kai jiems reikia lanksčiai derinti darbą su mokslo ar priežiūros pareigomis. Remdamiesi praėjusių metų Tarybos rekomendacija dėl socialinės apsaugos galimybių, Skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų direktyva ir su Europos semestru susijusiu darbu turime pašalinti su naujų formų darbu susijusį galimybių naudotis socialine apsauga atotrūkį ir toliau gerinti darbo sąlygas.

²¹ Be to, veiksmų plane bus nagrinėjama, kaip patobulinti jaunų žmonių verslumo įgūdžius socialinės ekonomikos organizacijose ir socialinėse įmonėse, be kita ko, remiantis programos „Erasmus jauniesiems verslininkams“ ir ESF+ lėšomis remiamų veiksmų patirtimi.

Pirma, Komisija nagrinėja su darbu platformose susijusius iššūkius ir 2021 m. pasiūlys darbo sąlygų gerinimo priemonių, skirtų skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims.

Antra, ateityje sukūrus socialinės apsaugos galimybių stebėsenos sistemą dėmesys bus sutelkiamas į tokias galimybes įvairių formų darbą dirbantiems asmenims, įskaitant asmenis, dirbančius pagal nestandartines sutartis, kurios yra ypač aktualios jaunimui. Tai padės nustatyti spragas ir remti veiksmus joms užpildyti.

Trečia, Komisija pradės jaunimo galimybių naudotis socialine apsauga tyrimą. Atliekant šį darbą bus nustatomos įvairių pašalpų gavimo sąlygos įvairių formų užimtumo atvejais ir užtikrinamas labai reikalingas keitimasis gerąja patirtimi.

6. ES BIUDŽETAS JAUNIMUI SKIRTAM EKONOMIKOS GAIVINIMO PLANUI ĮGYVENDINTI

Komisijos pasiūlyme dėl priemonės „Next Generation EU“ ir ilgalaikiame biudžete numatomi nemenki ištekliai²² jaunimo užimtumui remti; tai didelės biudžeto iniciatyvos, skirtos ekonominiam ir socialiniam pandemijos poveikiui mažinti, dalis. Trumpuoju laikotarpiu įgyvendinant REACT-EU²³ 2020–2022 m. bus skirta 55 mlrd. EUR sanglaudos politikos lėšų. Iš jų siūloma 5 mlrd. EUR suteikti dar šiais metais. Toks papildomas finansavimas bus paskirstomas valstybėms narėms atsižvelgiant į kelis kriterijus, vienas iš kurių yra šios krizės poveikis jaunimo nedarbui. Siekiant įveikti valstybėse narėse jaunimui jau dabar kylančias problemas bus labai svarbus Europos socialinio fondo lėšų papildymas.

Be to, naujai siūloma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo priemonė atveria beprecedenčių galimybių paspartinti labai reikalingas struktūrines reformas per vidutinės trukmės laikotarpį. Siūlomo 560 mlrd. EUR biudžeto lėšomis bus remiamos investicijos ir reformos, kurių reikia ilgalaikiam atsigavimui ir kurios yra susijusios su Europos semestru.

Norėdamos gauti paramą pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo priemonę valstybės narės turės parengti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo planus. Tokiuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo planuose turėtų būti įvertinamas krizės ekonominis ir socialinis poveikis, skaitmeninė ir žalioji pertvarka ir svarbūs Europos semestro prioritetai²⁴. Teikiant

²² Visos sumos yra nurodomos 2018 m. kainomis, išskyrus 5 mlrd. EUR REACT-EU lėšų, skirtų 2020 m.

²³ Po 2020 m. finansuojama iš priemonės „Next Generation EU“ lėšų ir pritaikant galiojančią 2020 m. finansinę programą.

²⁴ Komisijos pasiūlymuose dėl 2020 m. konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų dėl Europos semestro, kuriuos dar turi patvirtinti Taryba, daug dėmesio skiriama aktyvios darbo rinkos politikos (ADRP) stiprinimui ir įgūdžių tobulinimui (ypač jaunimo). Komisija pasiūlė 19 rekomendacijų dėl ADRP ir užimtumo tarnybų ir 22 rekomendacijas dėl įgūdžių tobulinimo skatinimo ir lygių galimybių gauti

pirmenybę jaunimo užimtumui ir susijusioms reformoms suinteresuotajai valstybei narei gali būti daromas ilgalaikis poveikis, susijęs su jos augimo potencialu, darbo vietų kūrimu ir socialiniu atsparumu.

Per 2021–2027 m. finansavimo laikotarpį šios pastangos bus papildomos „Europos socialinio fondo +“ lėšomis; siūlomas 86 mlrd. EUR biudžetas. Fondo lėšomis bus remiama daug įvairių užimtumo, švietimo ir mokymo priemonių, įtrauktų į pasiūlymą „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“, ir profesinio mokymo sistemos ir pameistrystės reformos. Tuo tikslu 2020 m. gegužės 28 d. Komisija patvirtino iš dalies pakeistą pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl „Europos socialinio fondo +“. Ji siūlo priimti didesnius įsipareigojimus tose valstybėse narėse, kuriose jaunimo nedarbo lygis yra ypač didelis, ir skirti 15 proc. visų lėšų jaunimo užimtumo priemonėms. Šis fondas yra svarbus finansavimo šaltinis pasiūlymui „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“²⁵.

Šiame komunikate pristatomas iniciatyvas galima remti ir kitomis ES priemonėmis. Europos regioninės plėtros fondo ir programos „InvestEU“ socialinių investicijų ir įgūdžių dalies (kurios siūlomas biudžetas yra 3,6 mlrd. EUR) ir naujosios strateginių investicijų priemonės (kurios siūlomas biudžetas yra 31 mlrd. EUR) lėšomis gali būti užtikrinamos reikšmingos, perspektyvios investicijos į švietimo ir mokymo infrastruktūrą, profesinio mokymo modernizavimą ir pritaikymą ir perėjimą prie aplinkosaugos požiūriu plataus užmojo technologijų. Pasitelkiant programos „InvestEU“ MVĮ skirtą dalį galima padėti mažesnėms įmonėms patenkinti jų mokymo poreikius ir paremti pajėgumus įdarbinti jaunimą²⁶. Techninės paramos priemonės²⁷ lėšomis valstybėms narėms galima padėti rengti ir įgyvendinti reformas, visų pirma švietimo ir mokymo ir darbo rinkos politikos srityse, panaudojant ES lėšas ir technines žinias.

Komisija ragina valstybes nares padidinti paramą jaunimo užimtumui, pasinaudoti unikalia galimybe įsisavinti šiam tikslui skiriamas dešimtis milijardų eurų iš būsimo ES biudžeto ir

kokybiškas švietimo ir mokymo paslaugas bei mokytis skaitmeninėmis priemonėmis. Šios konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos bus labai svarbus orientyras vykdant atitinkamas reformas.

²⁵ Komisija pasiūlė, kad valstybės narės, kuriose nedirbančių ir nesimokančių jaunuolių dalis viršija ES vidurkį, skirtų 15 proc. (o ne 10 proc., kaip buvo siūloma anksčiau) „Europos socialinio fondo +“ lėšų jaunimo užimtumo priemonėms. Remiant užimtumo, tęstinio švietimo, pameistrystės ir stažuočių pasiūlymus bus svarbu siekti užtikrinti geresnę visų keturių pasiūlymų rūšių pusiausvyrą.

²⁶ Be to, įgyvendinant „Erasmus+“ bus suteikiama daug daugiau galimybių jaunimui, mokytojams ir instruktoriams mokytis užsienyje, be kita ko, profesinio mokymo srityje. Pagal bendrą žemės ūkio politiką taikant patobulintą priemonių rinkinį bus ir toliau skiriama parama jaunimui, norinčiam dirbti žemės ūkio sektoriuje, ir kaimo vietovėse gyvenantiems jaunuoliams. Skaitmeninės Europos programa ir Bendrosios rinkos programa padės finansuoti tikslą skatinti jaunimo užimtumą, visų pirma imantis veiksmų, susijusių su skaitmeninių įgūdžių įgijimu ir jaunuolių verslumo skatinimu.

²⁷ COM(2020) 409 final.

teikti pirmenybę kai kuriems iš toliau išvardytų veiksmų. Valstybės narės turėtų įgyvendinti tas priemones, kurios yra tinkamiausios joms kylantiems iššūkiams įveikti.

Visos ES mastu numatoma **padidinti jaunimo užimtumui skiriamos paramos lygį**, palyginti su 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu; apskaičiuotoji suma yra **22 mlrd. EUR**²⁸. Dėl siūlomų papildomų išteklių pagal „Next Generation EU“ ir įvairias į siūlomą ilgalaikį (2021–2027 m.) ES biudžetą įtrauktas priemones atsiveria beprecedenčių galimybių pasiekti tokio užmojo tikslą.

Komisija aktyviai bendradarbiaus su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir parengs gaires siekdama užtikrinti, kad jaunimo užimtumo rėnimui būtų skiriami pakankami ES ištekliai. Visų pirma, Komisija ragins valstybes nares teikti pirmenybę investicijoms į jaunimo užimtumą skaitmeninės ir žaliosios pertvarkos srityse ir pasinaudoti Europos žaliojo kurso kaip augimą ir darbo vietų kūrimą skatinančio veiksnio galimybėmis įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo priemonę bei padės joms tai padaryti.

Toliau pateikiama neišsami veiksmų, kurie gali būti remiami būsimo ES biudžeto lėšomis, apžvalga ir rezultatai, kurių galima tikėtis trumpuoju laikotarpiu, visų pirma naudojantis priemonės „Next Generation EU“ ištekliais ir ilgalaikio ES biudžeto lėšomis.

Sutrumpinto darbo laiko sistemos, skirtos jauniems darbuotojams, ir panašios jauniems savarankiškai dirbantiems asmenims skirtos priemonės siekiant juos apsaugoti visų pirma nuo nedarbo rizikos ir nuo pajamų praradimo.

Socialinė apsauga pakeičiant ar papildant pajamas, kaip antai bedarbio pašalpos, vienkartinės išmokos arba laikinojo nedarbingumo atostogų išmokos jauniems darbuotojams, kurie dėl griežtų tinkamumo kriterijų ar savo statuso darbo rinkoje (pvz., savarankiškas darbas) anksčiau neturėjo ir (arba) turėjo nedaug socialinės apsaugos galimybių.

Tiesioginės subsidijos pameistriams MVI, įskaitant atlyginimą, priemokas už įdarbinimą ir laikiną socialinio draudimo įmokų kompensavimą, taip pat instruktorių darbo užmokestį ir (arba) jų socialinio draudimo įmokas, siekiant stabilizuoti ir padidinti kokybiškos ir veiksmingos pameistrystės galimybių pasiūlą.

Tiesioginės subsidijos samdai, įskaitant darbo užmokesčio subsidijas, priemokas už naujų darbuotojų įdarbinimą ir laikiną socialinės apsaugos įmokų kompensavimą siekiant padėti jauniems žmonėms įgyti darbo patirties ir (arba) susirasti kokybišką pirmąją darbo vietą. Tai ypač veiksminga, jeigu tai taikoma tikslingai ir kartu su mokymo priemonėmis.

²⁸ Įskaitant Europos socialinio fondo ir Jaunimo užimtumo iniciatyvos investicijas ir nacionalinį bendro finansavimo įnašą.

Finansinė parama besimokantiems asmenims, studijuojantiems pagal dienes mišraus tipo, mišrias ir internetu siūlomas programas, skiriant jiems dotacijas ar palankių palūkanų normų paskolas su valstybės garantijomis, kad jaunuoliai galėtų tęsti studijas arba grįžti į švietimo ir mokymo sistemą.

Trumpalaikės mokymo sesijos (kaip antai trumpi mokymosi kursai, naujokams skirti kursai ar praktiniai seminarai), kurių tikslas – patobulinti bedarbių ar neaktyvių jaunuolių įgūdžius, kad jie galėtų nedelsdami integruotis į darbo rinką, sutelkiant dėmesį, pavyzdžiui, į skaitmeninius įgūdžius, žaliuosius įgūdžius, verslumo įgūdžius ir karjeros valdymo įgūdžius.

Reintegracijos į švietimo ir mokymo sistemą būdai, įskaitant „antros galimybės“ švietimo programas, ypač skirtas švietimo ir mokymo įstaigų nebaigusiems asmenims ir nekvalifikuotiems jaunuoliams.

Pameistrių paskyrimas iš nemokių įmonių į kitas įmones ar įmonių mokymo centrus.

Startuoliams suteikiamos dotacijos ir paskolos, skirtos jauniems verslininkams, kad jie steigėtų naujas įmones ir kurtų darbo vietas.

Neišsami prioritetinių veiksmų, kuriais siekiama užkirsti kelią naujai jaunimo užimtumo krizei, apžvalga ir rezultatai, kurių galima tikėtis *vidutinės trukmės laikotarpiu*, visų pirma naudojantis priemonės „Next Generation EU“ ištekliais ir ilgalaikio ES biudžeto lėšomis

Valstybinių užimtumo tarnybų pajėgumų didinimas, pvz., kad jos galėtų informuoti daugiau jaunuolių (įskaitant pažeidžiamas grupes), teikti individualizuotą paramą (susijusią su konsultavimu, orientavimu ir mentoryste) ir tobulinti integruotų paslaugų teikimą.

Patobulintos planavimo sistemos, ankstyvojo perspėjimo sistemos ir stebėsenos pajėgumai, siekiant nustatyti jaunus žmones, kurie yra bedarbiai ar neaktyvūs (arba kuriems kyla tokia rizika), ir įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią švietimo ir mokymo įstaigų nebaigimui, ir padėti sukurti geresnę prevencijos strategiją.

Jaunųjų verslininkų tinklai, mentorystės sistemos ir verslo inkubatoriai siekiant padėti būsimiesiems verslininkams, ypač jaunoms moterims ir diskriminuojamoms ar marginalizuotoms grupėms, patekti į darbo rinką ir ugdyti įgūdžius, kurių reikia įvairiems verslo modeliams, įskaitant socialinį verslumą.

Mokymas karjeros valdymo srityje formaliojo švietimo ir mokymo sistemoje siekiant paruošti jaunuolius nepastoviam darbo pasauliui, kuriame yra mažai garantijų, ir paaiškinti, ką galima daryti norint susirasti darbą ar gauti paramą.

Profesinio mokymo ir pameistrystės reformų įgyvendinimas, įskaitant, be kita ko, investicijas į mokymo programų reformas siekiant padidinti jų aktualumą darbo rinkai,

lankstumą ir modulinį pobūdį, aukštesnio lygio profesinio mokymo programų išplėtimą²⁹, kokybės užtikrinimo ir studijas baigusių asmenų stebėsenos sistemų diegimą, mokytojų ir profesinio mokymo instruktorių rengimą, profesinio mokymo sistemoje besimokančių asmenų, joje dirbančių mokytojų ir instruktorių judumo skatinimą.

Investicijos į skaitmeninio mokymosi infrastruktūrą ir technologijas, šiuolaikinę pramonės įrangą ir technologijas profesinio mokymo įstaigose ir profesinio mokymo centruose (įskaitant profesinės kompetencijos centrus), kad profesinio mokymo sistema būtų pasiruošusi skaitmeninei ir žaliajai pertvarkai.

Investicijos į įmonių mokymo centrus (kai steigiami nauji centrai, tobulinami jau veikiantys centrai arba kai jie prijungiami prie profesinės kompetencijos centrų) siekiant padėti MVĮ siūlyti šiuolaikines profesinio mokymo ir pameistrystės paslaugas.

Investicijos į švietimą ir mokymą siekiant padidinti jo aktualumą darbo rinkai, įskaitant aukštojo mokslo sektorių, remiant įmonių ir švietimo sektoriaus partnerystes, kuriomis grindžiamos pagrindinės sektorių ekosistemos ir MVĮ tinklai, ir plėtojant mokymosi darbo vietoje pagal jau įgyvendinamas programas.

7. IŠVADA

Komisija ragina valstybes nares skatinti didelį kartų solidarumą ES siekiant paremti jaunimą atsigaunant po COVID-19 pandemijos. Privalome tai padaryti dėl milijonų švietimo ir mokymo įstaigų absolventų, naujų darbo rinkos dalyvių ir karjeros pradžioje darbo vietą keičiančių asmenų ir suteikti jiems visą įmanomą paramą, kad jie galėtų realizuoti visą savo potencialą. Būtent dabar reikia investuoti į mūsų naują kartą, padėti jauniems žmonėms tapti skaitmeninės ir žaliosios ekonomikos varomąja jėga.

Pasiūlymais dėl Tarybos rekomendacijų „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“ ir „Profesinis mokymas siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo“ dedamas pamatas. Komisija taip pat pasiūlė priemones, kuriomis bus užtikrinamas reikiamas finansavimas. Komisija ragina valstybes nares greitai patvirtinti abu pasiūlymus ir išnaudoti visą ES biudžeto potencialą didinant nacionalinę paramą jaunimo užimtumui.

Bus itin svarbu dirbti kartu. Norint skatinti jaunimo užimtumą reikia, kad glaudžiai bendradarbiautų visi subjektai (visų pirma socialiniai partneriai, švietimo sektorius ir pilietinės visuomenės organizacijos), taip pat regioninio ir vietos lygmenų valdžios institucijos. ES lygmeniu Komisija suteiks naują postūmį **Europos pameistrystės aljansui** siekdama užtikrinti, kad pameistrystė atliktų svarbų vaidmenį gaivinant darbo rinką. Komisija

²⁹ Europos kvalifikacijų sandaros (EKS) 5–8 lygių programos.

tikisi, kad Europos Parlamentas ir Taryba ir toliau dės pastangas, ir siūlo aptarti didesnę paramą jaunimo užimtumui su abiem institucijomis. Tai bendros pastangos naujos kartos labui.